

Teatterisanasto

Esityssanastoa

Näytelmä = Teksti, johon esitys pohjautuu (vrt. käsikirjoitus).

Esitys = Näytelmän pohjalta valmistettu näyttämöteos.

Vierailuesitys = Muualla valmistettu esitys nähdään vierailuna toisessa teatterissa tai tilassa.

Yhteistuotanto = Esitys valmistetaan yhteistyössä toisen tahon/teatterin kanssa.

Näytös = Esityksen tietty esityskerta (Käytetään: päivänäytös, viikonloppunäytös tai -esitys).

Valmistavat harjoitukset = Esitys mennään läpi juuri niin kuin oikeassa esityksessä.

Omaisten ilta = Esitys johon tekijät ja teatterilaiset saavat kutsua läheisiään katsomaan ennen ensi-iltaa.

Ennakkoesitys/-näytös = Viimeinen harjoitus ennen ensi-iltaa.

Ensi-ilta eli enska = Ensimmäinen varsinainen, arvosteltava esitys.

Esityskausi = Kestää ensi-illasta viimeiseen esitykseen.

Hautajaiset/kuoppajaiset = Työryhmä juhlistaa esityskauden päättymistä.

Väliaika = Tauko pitkän esityksen näytösten välillä. Kesto usein noin 20 minuuttia.

Iskurepliikki = Sana/merkki tietylle toiminnalle näyttämölle tai kulisissa, ikään kuin lähtölaukaus.

Musikaali = Yhdistää useita esittävän taiteen elementtejä sisältäen usein musiikkia, laulua ja tanssia.

Puhenäytelmä = Draama, komedia, tragedia, farssi...

Draama = Vakava näytelmä.

Komedia = Hauska näytelmä.

Tragedia = Surullinen tai traaginen näytelmä.

Farssi = Kohelluskomedia, jossa tilanteet eskaloituvat äärimmilleen.

Tiloja ja tapahtumia

Lämpö = Odotustila yleisölle, näyttelijälämpö on odotustila esiintyjille ja työryhmälle.

Ramppiraja = Katsomon ja näyttämön välissä oleva raja.

Nolla = Näyttämön raja, jossa on viimeiset sisääntuloaukot ennen katsomoa.

Parvi = Katsomon parveke, jossa on usein edullisempia istumapaikkoja.

Seisovat aplodit = Yleisö osoittaa nauttineensa esityksestä taputtamalla seisten loppukiitoksissa.

Yleisötyö = Toiminnan tarkoituksena on lisätä teatterin saavutettavuutta, opettaa teatterista ja löytää uusia yleisöjä.

Pressi = Mediatilaisuus, johon kutsutaan median edustajia ja teatteriasiamiehiä.

Tekijöitä

Dramaturgi = Lukee ja kirjoittaa näytelmiä ja auttaa ohjaajia työstämään niitä esitykseksi.

Ohjaaja = Johtaa esityksen valmistamisprosessia.

Vierailija = Produktiossa vieraileva näyttelijä, ohjaaja tai suunnittelija.

Kiinnitetty näyttelijä = Vakituiset ja määräaikaiset kiinnitetyt eli ”omat” näyttelijät.

Järjestäjä = Esityskohtainen ns. tuottaja, joka huolehtii aikatauluista näyttämöllä.

Näyttämömiehen ja/tai -mestari = Lavasteiden siirtoja ja vaihtoja näyttämöllä tekevä henkilökunta.

Kuiskaaja = Avustaa näyttelijöitä repliikkien muistamisessa harjoitus- ja joskus esityskauden aikana.

Seuris = Henkilö, joka ohjaa valokeilaa, jolla valaistaan korostetusti näyttämöllä liikkuva näyttelijä.

Lavastamo = Valmistaa lavasteet, sisältää metalli-, puutyö- ja pintakäsittelyverstaat ja kokoonpanotilan.

Puvusto = Valmistaa/hankkii ja huoltaa esiintymisasut, töissä ompelijoita ja pukijoita.

Tarpeistonvalmistus = Valmistaa esitykseen tarvittavan rekvisiitan, joka ei ole lavasteita eikä pukuja.

Skenografi = Suunnittelee esityksen visuaalisen ilmeen.

Understudy = Näyttelijä, joka toimii roolin varahenkilönä. Usein kyseessä musikaalin pääosa.

Ensemble = Esityksessä ilman nimiroolia esiintyvä näyttelijä/tanssija/laulaja.

Piporooli = Näyttämöhenkilökunnan esiintyminen esityksessä erikseen sovitussa rooliasussa.